

Postanowienie z dnia 18 września 1997 r.

III ZP 27/97

W sprawie o ustalenie obowiązku podlegania rolniczemu ubezpieczeniu społecznemu przysługuje kasacja (art. 390 § 1 KPC), a zatem sąd drugiej instancji nie może przedstawić Sądowi Najwyższemu zagadnienia prawnego.

Przewodniczący SSN: Maria Mańkowska, Sędziowie SN: Zbigniew Myszkowski (sprawozdawca), Andrzej Wróbel.

Sąd Najwyższy, przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Witolda Bryndy, po rozpoznaniu w dniu 18 września 1997 r. na posiedzeniu niejawnym sprawy z wniosku Kazimierza S. przeciwko Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego-Oddziału Regionalnego w J. o ustalenie obowiązku ubezpieczenia, na skutek zagadnienia prawnego przekazanego przez Sąd Apelacyjny-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Rzeszowie postanowieniem z dnia 15 maja 1997 r. [...]

p o s t a n o w i ł:

o d m ó w i ć udzielenia odpowiedzi

U z a s a d n i e n i e

Przedstawione w pytaniu prawnym Sądu Apelacyjnego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Rzeszowie zagadnienie prawne, budzące poważne wątpliwości, powstało na tle następującego stanu faktycznego:

Kazimierz S. prowadzi od śmierci ojca w 1985 r. gospodarstwo rolne o powierzchni 1,63 ha w miejscowości K., gmina H. W okresie od dnia 20 września 1976 r. do dnia 30 listopada 1994 r. był pracownikiem [...] Przedsiębiorstwa Robót Drogowo-Mostowych w J. Od dnia 1 grudnia 1994 r. do dnia 23 marca 1995 r. pobierał zasiłek chorobowy, a następnie świadczenie rehabilitacyjne od dnia 24 marca 1995 r. do dnia 18 marca 1996 r. Od dnia 24 czerwca 1996 r. został zarejestrowany w Rejonowym Urzędzie Pracy jako bezrobotny, nabywając prawo do zasiłku szkoleniowego z tytułu pozostawania bez pracy od dnia 25 czerwca 1996 r.

Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddział Regionalny w J. decyzją z dnia 14 października 1996 r. ustaliła podleganie Kazimierza S. ubezpieczeniu społecznemu rolników od daty zakończenia wykonywania zatrudnienia, tj. od dnia 1 grudnia 1994 r. do nabycia w dniu 24 czerwca 1996 r. prawa do zasiłku szkoleniowego oraz zobowiązała go do opłacenia do dnia 21 listopada 1996 r. składek na rolnicze ubezpieczenie wypadkowe, chorobowe, macierzyńskie oraz emerytalno-rentowe za okres: od IV kwartału 1994 r. do II kwartału 1996 r. Uzasadnienie tej decyzji wskazywało, że w okresie objętym ustalonym obowiązkiem rolniczego ubezpieczenia społecznego ubezpieczony nie podlegał innemu ubezpieczeniu społecznemu, jak również nie miał ustalonego prawa do emerytury lub renty, co zgodnie z art. 16 ust. 3 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników uzasadniało stwierdzenie podlegania rolniczemu ubezpieczeniu społecznemu i zobowiązanie do opłacenia składki na to ubezpieczenie.

Wyrokiem z dnia 11 grudnia 1996 r. Sąd pierwszej instancji uwzględnił odwołanie ubezpieczonego i zmienił w spornym zakresie zaskarżoną decyzję rolniczego organu rentowego przez ustalenie „iż Kazimierz S. nie podlega ubezpieczeniu społecznemu rolników i nie ma obowiązku opłacenia składki w okresie od 1 grudnia 1994 r. do 18 marca 1996 r.” W motywach orzeczenia Sąd ten wskazał, że zarówno zasiłek chorobowy, jak i świadczenie rehabilitacyjne są świadczeniami przysługującymi z tytułu zatrudnienia oraz nie tracą tego charakteru po jego ustaniu, a nadto okresy pobierania tych świadczeń podlegają zaliczeniu jako tzw. okresy nieskładkowe przy ustalaniu prawa i wysokości świadczeń emerytalno-rentowych. Okoliczności te stanowiły o korzystaniu przez ubezpieczonego z częściowej ochrony ubezpieczeniowej, przez co sporny okres należało kwalifikować jako okres podlegania innemu ubezpieczeniu społecznemu.

Rozpoznając apelację pozwanej KRUS Sąd Apelacyjny powziął poważną wątpliwość przedstawioną w zagadnieniu prawnym, wskazując na wynikającą z treści art. 7 i 16 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 1993 r., Nr 71, poz. 342 ze zm.), zasadę ustawowego podlegania rolniczemu ubezpieczeniu społecznemu każdego rolnika, którego gospodarstwo rolne obejmuje obszar użytków rolnych powyżej 1 ha przeliczeniowego. Wyjątki od tej zasady obejmują rolnika, który równocześnie podlega innemu ubezpieczeniu społecznemu lub ma ustalone prawa do emerytury lub renty. Tymczasem w spornym okresie Kazimierz S. nie pozostawał po dniu 30 listopada 1994 r. w zatrudnieniu, przeto na

podstawie art. 4 ust. 3 ustawy z dnia 25 listopada 1986 r. o organizacji i finansowaniu ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 1989 r. Nr 25, poz. 137 ze zm.) wygasł jego pracowniczy stosunek ubezpieczenia społecznego, równocześnie nie był on uprawniony do emerytury lub renty.

Również zawarta w art. 6 pkt 13 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. - legalna definicja uznaje za podlegającą innemu ubezpieczeniu społecznemu jedynie osobę będącą pracownikiem zatrudnionym w wymiarze czasu nie niższym niż połowa wymiaru obowiązującego w danym zawodzie albo objętą innym przepisami o ubezpieczeniu społecznym lub o zaopatrzeniu emerytalnym, czego w ocenie Sądu Apelacyjnego nie można odnieść do sytuacji ubezpieczonego. Z powyższych względów można by wyprowadzić podleganie ubezpieczonego z mocy ustawy rolniczemu ubezpieczeniu społecznemu.

Z drugiej strony Sąd Apelacyjny wskazał, że nabycie uprawnień do zasiłku chorobowego i świadczenia rehabilitacyjnego po ustaniu zatrudnienia przedłuża ochronę ubezpieczeniową byłego pracownika, która wprowadzie nie w pełni mieści się w legalnym określeniu osoby podlegającej innemu ubezpieczeniu społecznemu według ustawowej formuły art. 6 pkt 13 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r., ale nie może być pomijana, zważywszy że okresy pobierania zasiłku chorobowego i świadczenia rehabilitacyjnego podlegają uwzględnieniu przy obliczaniu prawa i wysokości świadczeń emerytalno-rentowych na zasadach wynikających z treści art. 4 ustawy z dnia 17 października 1991 r. o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 104, poz. 450 ze zm.).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zgodnie z treścią art. 390 § 1 KPC Sąd drugiej instancji może przedstawić Sądowi Najwyższemu do rozstrzygnięcia budzące poważne wątpliwości zagadnienie prawne tylko w tej sprawie apelacyjnej, w której nie przysługuje kasacja. Tymczasem sprawa dotycząca zweryfikowania prawidłowości decyzji rolniczego organu rentowego ustalającej podleganie ubezpieczeniu społecznemu rolników od daty ustania zatrudnienia ubezpieczonego do dnia nabycia przez niego prawa do zasiłku szkoleniowego, była prawidłowo prowadzona jako spór o ustalenie obowiązku podlegania rolniczemu ubezpieczeniu społecznemu w okresie korzystania z zasiłku chorobowego i świadczenia rehabilitacyjnego, przysługującego z tytułu uprzedniego pracowniczego

ubezpieczenia społecznego. Skoro w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych o ustalenie prawa lub obowiązku prawnego - kasacja przysługuje bez żadnych wynikających z treści art. 393 KPC ograniczeń, przeto zachodziła niedopuszczalność przedstawienia zagadnienia prawnego w trybie art. 390 § 1 KPC - w sprawie, w której stronom przysługuje kasacja. Dlatego Sąd Najwyższy odmówił udzielenia odpowiedzi, incydentalnie sygnalizując, że przedstawiony w zagadnieniu prawnym problem został pozytywnie przesądzony w postępowaniu kasacyjnym w podobnej sprawie w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 21 maja 1997 r., II UKN 101/97 (OSNAPiUS 1998 nr 9 poz. 275).

=====